

Evangélikus Kántorlevél

Szerkeszti: Finta Gergely,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékén

Az aszódi evangélikus gyülekezet kántora

Aszód, vagy ahogy a reformkorban emlegették: a Galga parti Athén az Észak-Pesti Egyházmegyéhez tartozik. Mint az elnevezés is utal rá, meghatározó mind a város, mind a gyülekezet életében az Aszódi Evangélikus Gimnázium, ahová a megye határain túlról is érkeznek fiatalok. Az iskola és gyülekezet jó kapcsolatát nem csak a földrajzi közelség (pár lépés távolság), hanem több más tényező mellett a zene, az egyházzene komolyan vétele is jellemzi. A tanárok és a gyülekezet kántora között jó a kapcsolat. 2010 májusától vagyok hivatalosan is megválasztott kántor, ugyanazon év szeptemberétől veszek részt a hitoktatásban is évente növekvő csoportszámmal: az elmúlt évben 10 csoporttal.

Evangélikus családba születtem, felmenőim közt lelkészt is találunk. Bár az egyházzal folyamatos volt a kapcsolatom, az egyházzene iránti érdeklődésem viszonylag későre tehető. Gyermekkoromtól zongoráztam, zongorista szerettem volna lenni, de a konzervatóriumi sikertelen évek után hátat fordítottam a zenei pályának. 33 évig nem foglalkoztam zenével, majd egy istentisztelet alkalmával éreztem úgy, igen, ez mégiscsak az én utam! Még aznap kerestem a kapcsolatot a Fóti Evangélikus Kántorképző Intézettel, ahol a téli tanfolyam hűséges látogatója lettem 4 éven át. Férjemmel vendéglősként dolgozva nem volt egyszerű időt szakítanom a gyakorlásra, sőt a tanfolyamon való folyamatos részvételre sem, de orgonatanárom, Németh Csaba végig bíztatott, segített. Ezzel párhuzamosan bekapcsolódtam Aszód város és környéke kóruséletébe is. Szoprán vagyok, kíségettem pl. Domonyban és Ikladon is. 2007-ben jelentkeztem az Evangélikus Hittudományi Egyetem újonnan induló kántor szakára, majd fölvettem a hittanár-nevelőtanár szakot is. A kántorszakon 2010-ben, a hittanár-nevelőtanár mesterszakon 2013 nyarán végeztem. 2012 januárjától az aszódi evangélikus gyülekezet énekkarának vezetője lettem.

Zenei szolgálatom, igazodva a gyülekezet adottságaihoz, három helyszínen: a templom, a parókiához tartozó, és a város újtelepén levő gyülekezeti terem között oszlik meg. Ez utóbbi kettőben csak elektrónium áll rendelkezésére gyülekezeti alkalmakon s bibliaórákon az énekek kíséretére. Több lehetőséget nyújt a templomi istentiszteleti szolgálat, ahol a kíséreten túl ünnepélyes utójátékot játszom, ünnepi alkalmakon előjátékot is, és a graduál- (fő)énekhez előjátékot.

Az ehhez való anyagot többnyire a kántorképző honlapján megtalálható ún. kántori segédanyagból szerzem, de állandó szolgálatban van a Magyar Egyházzenei Társaság gondozásában megjelent *Organum officians* kötet is.

A gyülekezet a szlovák kegyességre jellemzően szívesen és gyakran énekel, az Evangelikus Énekeskönyv énekeinek több mint felét biztosan tudja és használja. A liturgikus rendek közül egyelőre azonban csak a páratlan számúakat használják, a páros számúak gyakorlása folyik, de használatba helyezésükig még sok munka szükséges. Úrvacsoraosztásra nagyünnepeken, illetve minden hónapban egyszer kerül sor. Az úrvacsora alatt a gyülekezet énekel.

Az énekkari munkában főleg a *Karénekeskönyv* anyagára támaszkodunk. Ennek III. kiadása sokban segíti munkánkat, hiszen szép számmal találhatók benne egyszerű 2, illetve 3 szólamú feldolgozások is. Esperesi akaratra az egyházmegye évente két kórustalálkozót is tart, Cantate vasárnapján, illetve a reformáció ünnepéhez csatlakozva októberben. Ezenkívül az énekkar énekel a decemberben szokásos városi kórustalálkozókön —Kodály Zoltán emlékhangversenyen— is.

Kamarazenélésre is többször van mód a gyülekezetben. Rendszeres az orgona és a trombita közös megszólalása és a kamaraéneklés is. A kazuális szolgálatok közül elsősorban az esküvőket kell kiemelni, s bár e gyülekezetben is él még a temetési szertartásokon az éneklés szlovák hagyománya, újabb nemzedékek bekapcsolódása ebbe már nem várható. Kántor jelenléte a temetéseken nem megoldható; e szolgálatot évtizedek óta *Bodai János*, gyülekezetünk tagja végzi. A gyülekezetben sok a keresztelezés, és előfordult már felnőttkonfirmáció is. A konfirmációi vizsga húsvét vasárnapjának délutánján van, az első úrvacsoravételre Quasimodogeniti vasárnapján kerül sor.

Egyenlően fontos a hangszeres szolgálat és az énekkari munka. Hitoktatóként igen fontosnak tartom órákon a gyülekezeti énekek tanítását, gyakorlását. Legkisebb tanítványaim az óvodások közül kerülnek ki, de a gimnazistákkal

is rendszeresen találkozom.

A gimnáziumban komoly zenei-egyházzenei oktatás folyik *Szabó Andrásné Klenk Zsuzsanna* vezetésével. Beosztás szerint a vasárnapi gyülekezeti istentiszteleteken 2–2 osztály vesz részt, (a tanulókat gyakran szüleik is elkísérik), s a kollégisták a hétköznapi gyülekezeti bibliaórákba is bekapcsolódnak.

Kovácsné Tégen Sára

Az erdélyi (romániai) szász evangélikus egyház egyházzeneje ma

Noha egyházunk (Evangelische Kirche A. B. in Rumänien) egyre kisebb lesz és a rá hagyományozott örökséget saját erőből már nem képes megfelelően ápolni, az egyházzenéről elmondhatjuk: nemcsak hogy szilárdan tartja magát, hanem néhány területen még fejlődött is. Így a főállású kántorok és orgonisták évek óta ugyanazok. Főállású egyházzeneészek vannak (ill. néhol félállásban) Nagyszebenben (Hermannstadt), Brassóban (Kronstadt) ketten is, Fogarason (Fogarasch), Feketehalomban (Zeiden), Nagydisznódon (Heltau), Medgyesen (Mediasch), Segesvárt (Schäßburg), Szászrégenben (Sächsisch Reen) és Bukarestben.

A nagyszebeni Kurt Philippi az egyház zenei felügyelője (Musikwart der Landeskirche).

Évente egyszer helyzetmegbeszélő gyűlésre jövünk össze. Néha kórusvezetési kurzus is társul hozzá. (Idén jan. 11–12. hétvégéjén.)

Sok éve rendszeres nyári orgonakoncertek vannak Brassóban, Feketehalomban, Medgyesen, Segesvárt, nem annyira rendszeresen Nagydisznódon — sajnos Nagyszebenben most nem, mert a templomban nagyszabású építési munkálatok folynak.

Víszonylag új, de igen sikeres nyári hangversenysorozatot rendezünk még Prázmáron (Tartlau) (www.diletto-musicale.ro), valamint (www.michelsberger-spaziergaenge.evangel.ro) Kisdisznódon (Michelsberg). Vonzó műemlékekben, erős kisugárzású evangélikus templomokban nagyszámú közönség élvezi a kórus- és hangszeres koncerteket.

A külön megszervezett alkalmak (projektek) különösen akkor jelentenek lehetőséget, ha egy szabályos, próbákon alapuló munka nem lehetséges, vagy ha az adott helyen élő gyülekezet annyira megfogyatkozott, hogy egyedül már nem tudnak kiállni.

Nagy siker volt a májusban tartott negyedik „Laudate-projekt”, azaz egy, a tájék archívumaiban őrzött, régi erdélyi zenéből álló koncert Szászkézden (Keisd). Egy alkalmi kórus intenzíven készült, egy csíkszeredai barokk kórus adta a hangszeres kíséretet. Három evangélikus kántor vezényelt. Johann Knall és J. Benjamin Weiss egy-egy *dictum*-a közben nyom-

tatásban napvilágot látott, s kapható a Schiller-Verlagnál (Bonn/Nagyszeben). A koncertet októberben, a brassói Musica Coronensis festívál keretében megismételték.

Évente többször van Fogarason közös éneklés, télen már másodszor énekeltek Bach Karácsonyi oratóriumát (1–3. kantáták), nyáron egy gospel- vagy pop-koncert van. Az előkészítő hetet Christiane Neubert vezetésével a boldogvárosi (Seligstadt) ifjúsági központban tartják.

Kórusaink minden évben várnak a *kórustalálkozóra*, amelyet sorban más-más gyülekezetben tartunk. Igyekezzünk olyan helyeken is megrendezni, ahol már nincs kórus, sőt, gyakran lelkész sincs.

Szerencsére ilyen-olyan módon sikerül egyre újabb és újabb orgonákat helyreállítani és megmenteni. A legújabb esemény 2012 októberében a restaurált régi kőhalmi (Reps) orgona fölavatása volt. A hangszer középfangoláros, és ideiglenesen a brassói Fekete templomban áll, míg remélhetőleg egyszer helyreállítják a kőhalmi templomot. Más munkák különböző támogatóknak köszönhetően folyamatban vannak. 2013. július 28-án avatják föl pl. a szászkeresztúri (Deutschkreuz) historikus orgonát. Bizonyára újra lesz koncert a vidék archívumaiból származó zenével. Ezt a zenét mostanában Kurt Philippi kutatja föl, teszi hozzáférhetővé a gyakorlatban, és ő adja ki. Egyházunk orgonáinak helyzetéről ld. <http://orgeldatei.evangel.ro>.

Az utóbbi években egy sor kottás kiadvány is megjelent. A kiadó további köteteket tervez.

A gyülekezeteinkben folyó egyházzenei munkát különféle bel- és külföldi szponzorok, németországi intézmények is támogatják, akiknek fontos a kultúrkinccs ápolása és az aktív zenei élet, de mindenekelőtt természetesen maguk a gyülekezetek, jóllehet lehetőségeik gyakran nagyon szerények.

Nagyszeben, 2013. január, Ursula Philippi
(ford. Déri Balázs)

Szász kórustalálkozó és szász nyelvű istentisztelet Erdélyben

2012. szeptember 22-én tartották a 22. szász találkozó-t Berethalmon (Birihalm, rom. Biertan). Az erőd- (1572–1867: püspöki) templom ünnepi istentiszteletén ott volt *Reinhart Guib* erdélyi szász evangélikus püspök, *Friedrich Philippi* főgondnok, *Ulf Ziegler* helybeli lelkész. *Johann Zey* szászrégeni (Sächsisch-Regen/Rennmarkt, szászul Sächsisch-Reen) lelkész prédikált.

Az istentisztelet utáni kultúrprogramok közt (tánc, színházi előadás, kiállítás) számos (világi) kórus (erdélyiek nagyrészt szász dalokkal és németországiak, többek közt az Elűzöttek Szövetségének Kórusa, valamint harmonikások) részvételével koncertet tartottak a templomban.

<http://siebenbuergenforum.ro/Archiv/2012-22-in-birihalm/>

A XIX. századig szászul prédikáltak az erdélyi szász evangélikus templomokban. A megfoghatott egyházban a szász (dialektus) ma is sokak anyanyelve. A nagyszebeni egyházmegye ötéves hagyománya: évente egyszer a „piaci asszonyok nyelvén” tartanak istentiszteletet. Erre 2012. november 5-én Kisdisznódon (Michelsberg) került sor.

http://bkh.evangel.ro/ro/special/detalii-stire/article/saechsicher-gottesdienst/txt_tnews%5BbackPid%5D=8&cHash=1e50df5393

Orgonazenés áhítatok a Deák téri evangélikus templomban 2012-ben

Jan. 29: *Bódis Tamás*: „Szép fényes hajnalcsillagom”; febr. 26: *Simon Barbara*: „Mit Isten tesz, mind jó nekem”; márc. 18: *Finta Gergely*: *Sweetlinck*, Buxtehude, Bach; 25: *Hans Christian Hein*: orgonazene Dániából; ápr. 29: *Somogyi Anna*: táncok orgonára; máj. 27: *Szebek Attila*: „Eljött hozzánk az üdvösség”; jún. 24: *Németh Csaba*: évszázadok táncai; júl. 1: *Fassang László* és a *Fassang család tagjai*: 100 éve született Fassang Árpád; 15: *Mekis Péter*: „Orgonaest plusz”; 29: *Kiss*

Mariann, km. *Sanda Anna* (hegedű): Bach és a két Gárdonyi; aug. 12: *Finta Gergely*: „Orgonaest plusz”; 26: *Csékfalvy Dániel*, km. *Nicole Henter* (fuvola): Orgona és fuvola; szept. 30: *Szeitl Zita*: Bach és Guillo; okt. 28: *Molnár Ottó*, km.: *Fazekas Erika* (ének): orgona és ének párbeszéde; nov. 25: *Helmut Fleinghaus*: „... és fűga”; dec. 30: *Trajtler Gábor*: Karácsonyi orgonazene.

A sorozat leporollója nyomán.

Alba viseléséről döntött a szombathelyi presbitérium

Nagyon figyelemre méltó liturgiai döntést hozott a szombathelyi evangélikus gyülekezet:

„A Szombathelyi Evangélikus Egyházközség presbitériuma 2012. október 17-i ülésén egyhangú határozatot hozott, hogy az október 21-i konfirmációs istentisztelettel kezdődően hozzájárul ahhoz, hogy a konfirmandusok fehér ruhájához hasonló fehér öltözetet, úgynevezett albát viseljenek a lelkészek az istentiszteleteken.

Az alba viselésének rendjét is meghatározták, miszerint az albát a lelkész csak az úrvacsorai istentiszteleten viseli, illetve több lelkész esetén az igehirdető fekete talárban („Luther-talár”) stólvával szolgál, míg az úrvacsorai liturgiát viselő lelkész albát viselhet. Ha egyedül szolgál, akkor a lelkész maga dönti el, hogy milyen öltözetet kíván hordani. Ezen túl viselhető még az alba ökménikus alkalmakon és esküvőn.

A presbitérium döntése szervesen illeszkedik abba a liturgiát az elmúlt években gazdagító fo-

lyamatba, aminek része volt a vasárnaponkénti úrvacsora, az ünnepélyesebb liturgia, a stóla viselésének engedélyezése és a szolgálattevők aktív bevonása az istentiszteleti életbe.

Gyülekezetünk példamutató módon egyházzunk liturgikus megújulásának műhelyévé vált. Az istentiszteletünk az *Evangélikus liturgikus könyv* alapján zajlik, ami magában foglalja az elmúlt évtizedek racionalizált és túlzóan egyszerűsített istentiszteleti formáinak értékeit, illetve feltárja azt a kincseshányát, amit a lutheránus kegyesség és istentiszteleti élet lehetővé tesz. A világ és az európai evangélikusság az elmúlt évtizedekben egyre inkább gyakorolja ezeket az ősi, de örök formákat.”

Történeti és teológiai indoklás is olvasható a hír forrásául szolgáló alábbi honlapon:

<http://www.szombathely-lutheran.hu/hireink/egyhazkozseg/albat-is-viselhetnek-lelkeszeink>